

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

88 - యుద్ధకాండ అష్టాశీతమః సర్గః

|| సౌమిత్రిరావణీయుద్ధమ్ ||

విభీషణవచః శ్రుత్వా రావణిః క్రోధమూర్ఛితః |
 అబ్రవీత్పరుషం వాక్యం వేగేనాభ్యుత్పాత హ || 1 ||

ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశో రథే సుసమలంకృతే |
 కాలాశ్చయుక్తే మహతి స్థితః కాలాంతకోపమః || 2 ||

మహాప్రమాణముద్యమ్య విపులం వేగవద్బుధమ్ |
 ధనుర్భీమం పరామృశ్య శరాంశ్చామిత్రశాతనాన్ || 3 ||

తం దదర్శ మహేష్వాసో రథే సుసమలంకృతః |
 అలంకృతమమిత్రఘ్నం రాఘవస్యానుజం బలీ || 4 ||

హనుమత్ప్యథమాసీనముదయస్థరవిప్రభమ్ |
 ఉవాచైనం సమారబ్ధః సౌమిత్రిం సవిభీషణమ్ || 5 ||

తాంశ్చ వానరశార్దూలాన్పశ్యధ్వం మే పరాక్రమమ్ |
 అద్య మత్కార్కుకోత్స్పృష్టం శరవర్షం దురాసదమ్ || 6 ||

ముక్తం వర్షమివాకాశే వారయిష్యథ సంయుగే |
 అద్య వో మామకా బాణా మహాకార్కుకనిఃస్పృతాః || 7 ||

విధమిష్యంతి గాత్రాణి తూలరాశిమివానలః |
 తీక్ష్ణసాయకనిర్భిన్నాన్ శూలశక్తృష్టితోమరైః || 8 ||

అద్య వో గమయిష్యామి సర్వానేవ యమక్షయమ్ |
 క్షిపతః శరవర్షాణి క్షిప్రహస్తస్య మే యుధి || 9 ||

జీమూతస్యేవ నదతః కః స్థాస్యతి మమార్గతః |
 రాత్రియుద్ధే మయా పూర్వం వజ్రాశనిసమైః శరైః || 10 ||

శాయితౌ స్థో మయా భూమౌ వినంజ్ఞౌ సపురఃసరౌ |
 స్పృతిర్ష తేఽస్తి వా మన్యే వ్యక్తం వా యమసాదనమ్ || 11 ||

ఆశీవిషమివ క్రుద్ధం యన్తాం యోధుం వ్యవస్థితః |
 తచ్చుత్వా రాక్షసేంద్రస్య గర్జితం లక్ష్మణస్తదా || 12 ||

అభీతవదనః క్రుద్ధో రావణిం వాక్యమబ్రవీత్ |
 ఉక్తశ్చ దుర్గమః పారః కార్యాణాం రాక్షస త్వయా || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

88 - యుద్ధకాండ అష్టాశీతమః సర్గః

కార్యాణాం కర్తృణా పారం యో గచ్ఛతి స బుద్ధిమాన్ |
స త్వమర్థస్య హీనార్థో దురవాపస్య కేనచిత్ || 14 ||

వచో వ్యాహృత్య జానీషే కృతార్థోఽస్త్వీతి దుర్వతే |
అంతర్ధానగతేనాజౌ యస్త్యయాఽఽచరితస్తదా || 15 ||

తస్మరాచరితో మార్గో నైష వీరనిషేవితః |
యథా బాణపథం ప్రాప్య స్థితోఽహం తవ రాక్షస || 16 ||

దర్శయస్యాద్య తత్రేజో వాచా త్వం కిం వికత్థసే |
ఏవముక్తో ధనుర్భీమం పరామృశ్య మహాబలః || 17 ||

ససర్జ నిశితాన్బాణానింద్రజిత్సమితింజయః |
తే నిసృష్టౌ మహావేగాః శరాః సర్పవిషోపమాః || 18 ||

సంప్రాప్య లక్ష్మణం పేతుః శ్వసంత ఇవ పన్నగాః |
శరైరతిమహావేగైర్వేగవాన్రావణాత్తజః || 19 ||

సౌమిత్రిమింద్రజిద్యుద్ధే వివ్యాధ శుభలక్ష్మణమ్ |
స శరైరతివిద్ధాంగో రుభిరేణ సముక్తితః || 20 ||

శుశుభే లక్ష్మణః శ్రీమాన్విధూమ ఇవ పావకః |
ఇంద్రజిత్వాత్మనః కర్తృ ప్రసమీక్ష్ణాధిగమ్య చ || 21 ||

వినద్య సుమహానాదమిదం వచనమబ్రవీత్ |
పత్రిణః శితధారాస్తే శరా మత్కార్కుకచ్యుతాః || 22 ||

ఆదాస్యంతేఽద్య సౌమిత్రే జివితం జీవితాంతగాః |
అద్య గోమాయుసంఘాశ్చ శ్యేనసంఘాశ్చ లక్ష్మణ || 23 ||

గృధ్రాశ్చ నిపతంతు త్వాం గతాసుం నిహతం మయా |
[* అధికపాఠః - అద్య యాస్యతి సౌమిత్రే కర్ణగోచరతాం తవ |

తర్జనం యమదూతానాం సర్వభూతభయావహమ్ | *]
క్షత్రబంధుః సదానార్యో రామః పరమదుర్మతిః || 24 ||

భక్తం భ్రాతరమద్వైవ త్వాం ద్రక్ష్యతి మయా హతమ్ |
విశస్తకవచం భూమౌ వ్యపవిద్ధశరాసనమ్ || 25 ||

హృతోత్తమాంగం సౌమిత్రే త్వామద్య నిహతం మయా |
ఇతి బ్రువాణం సంరబ్ధం పరుషం రావణాత్తజమ్ || 26 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

88 - యుద్ధకాండ అష్టాశీతమః సర్గః

హేతుమద్వాక్యమత్యర్థం లక్ష్మణః ప్రత్యువాచ హ |
వాగ్బలం త్యజ దుర్బుధే క్రూరకర్తాసి రాక్షస || 27 ||

అథ కస్తాద్వదస్యేతత్సంపాదయ సుకర్తణా |
అకృత్యా కత్తసే కర్త కిమర్థమిహ రాక్షస || 28 ||

కురు తత్కర్త యేనాహం శ్రద్ధధ్యాం తవ కత్తనమ్ |
అనుక్త్యా పరుషం వాక్యం కించిదప్యనవక్షిపన్ || 29 ||

అవికత్తన్వధిష్యామి త్వాం పశ్య పురుషాధమ |
ఇత్యుక్త్యా పంచ నారాచానాకర్ణాపూరితాన్ శితాన్ || 30 ||

నిజఘాన మహావేగాఽల్లక్ష్మణో రాక్షసోరసి |
సుపత్రవాజితా బాణా జ్వలితా ఇవ పన్నగాః || 31 ||

నైర్యతోరస్యభాసంత సవితూ రశ్శయో యథా |
స శరైరాహతస్తేన సరోషో రావణాత్తజః || 32 ||

సుప్రయుక్తైస్త్రిభిర్బాణైః ప్రతివివ్యాధ లక్ష్మణమ్ |
స బభూవ తదా భీమో నరరాక్షససింహయోః || 33 ||

విమర్దస్తుములో యుద్ధే పరస్పరజయైషిణోః |
ఉభౌ హి బలసంపన్నావుభౌ విక్రమశాలినౌ || 34 ||

ఉభావపి సువిక్రాంతౌ సర్వశస్త్రాస్త్రకోవిదౌ |
ఉభౌ పరమదుర్జేయావతుల్యబలతేజసౌ || 35 ||

యుయుధాతే తదా వీరౌ గ్రహావివ నభోగతా |
బలవృత్రావివాభీతౌ యుధి తౌ దుష్పృథర్షణౌ || 36 ||

యుయుధాతే మహాత్మానౌ తదా కేసరిణావివ |
బహూనవస్సృజంతౌ హి మార్గణౌఘానవస్థితౌ |

నరరాక్షససింహౌ తౌ ప్రహృష్టావభ్యయుధ్యతామ్ || 37 ||

సుసంప్రహృష్టౌ నరరాక్షసోత్తమౌ జయైషిణౌ మార్గణచాపధారిణౌ |
పరస్పరం తౌ ప్రవవర్షతుర్భుశం శరౌఘవర్షేణ బలాహకావివ || 38 ||

అభిప్రవృద్ధౌ యుధి యుద్ధకోవిదౌ శరాసిచండౌ శితశస్త్రధారిణౌ |
అభీక్షమావివృధతుర్మహాబలౌ మహాహవే శంబరవాసవావివ || 39 ||

వాల్మీకి రామాయణం- యుద్ధకాండ

88 - యుద్ధకాండ అష్టాశీతమః సర్గః

హేతుమద్వాక్యమత్యర్థం లక్ష్మణః ప్రత్యువాచ హ |
వాగ్బలం త్యజ దుర్బుధే క్రూరకర్తాసి రాక్షస || 27 ||

అథ కస్తాద్వదస్యేతత్సంపాదయ సుకర్తణా |
అకృత్వా కత్తసే కర్త కిమర్థమిహ రాక్షస || 28 ||

కురు తత్కర్త యేనాహం శ్రద్ధధ్యాం తవ కత్తనమ్ |
అనుక్త్యా పరుషం వాక్యం కించిదప్యనవక్షిపన్ || 29 ||

అవికత్తన్యధిష్యామి త్వాం పశ్య పురుషాధమ |
ఇత్యుక్త్వా పంచ నారాచానాకర్ణాపూరితాన్ శితాన్ || 30 ||

నిజఘాన మహావేగాల్లక్ష్మణో రాక్షసోరసి |
సుపత్రవాజితా బాణా జ్వలితా ఇవ పన్నగాః || 31 ||

నైర్వతోరస్యభాసంత సవితూ రశ్శయో యథా |
స శరైరాహతస్తేన సరోషో రావణాత్మజః || 32 ||

సుప్రయుక్తైస్త్రిభిర్బాణైః ప్రతివివ్యాధ లక్ష్మణమ్ |
స బభూవ తదా భీమో నరరాక్షససింహయోః || 33 ||

విమర్దస్తుములో యుధే పరస్పరజయైషిణోః |
ఉభౌ హి బలసంపన్నావుభౌ విక్రమశాలినౌ || 34 ||

ఉభావపి సువిక్రాంతౌ సర్వశస్త్రాస్త్రకోవిదౌ |
ఉభౌ పరమదుర్జేయావతుల్యబలతేజసౌ || 35 ||

యుయుధాతే తదా వీరౌ గ్రహావివ నభోగతౌ |
బలవృత్తావివాభీతౌ యుధి తౌ దుష్పథర్షణౌ || 36 ||

యుయుధాతే మహాత్మానౌ తదా కేసరిణావివ |
బహూనవసృజంతౌ హి మార్గణౌఘానవస్థితౌ |
నరరాక్షససింహౌ తౌ ప్రహృష్టావభ్యయుధ్యతామ్ || 37 ||

సుసంప్రహృష్టౌ నరరాక్షసోత్తమౌ జయైషిణౌ మార్గణచాపధారిణౌ |
పరస్పరం తౌ ప్రవవర్షతుర్భుశం శరౌఘవర్షేణ బలాహకావివ || 38 ||

అభిప్రవృద్ధౌ యుధి యుద్ధకోవిదౌ శరాసించండౌ శితశస్త్రధారిణౌ |
అభీక్షమావివృధతుర్మహాబలౌ మహాహవే శంబరవాసవావివ || 39 || 1585

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే అష్టాశీతమః

సర్గః || 88 || www.sanatanaadharm.com అమర్